

רציונל:

ח"י אלול הוא יום הולדתם של שני המאורות הגדולים: הבעש"ט ואדה"ז, שגילו והפיצו את תורת החסידות. אהבת ישראל היא אחד היסודות המהותיים בתורת החסידות. לימוד תורת החסידות מאיר את נקודת האהבה שבין יהודי לחברו והופך אותה למשמעותית ושיממה יותר. בזיקה לחודש אלול - אהבת ישראל היא הדרך לברכת ה' לכן חיזוק במצוות אהבת ישראל היא חלק מעבודת התשובה בחודש אלול וההכנה לראש השנה ויום הכיפורים.

מטרות:

- < התלמידים יחזרו על קורות חייהם של הבעש"ט והאדה"ז.
- < התלמידים יכירו במצוות אהבת ישראל כיסוד מרכזי בתורת הבעש"ט.
- < התלמידים יכירו את הדרך להגיע לאהבת ישראל על-פי פרק ל"ב בתניא.

פעילות פתיחה (10 דק')

על התלמידים למצוא תאריכים שמות של אנשים ומושגים מא'-ת' הקשורים בקורות חייהם של הבעש"ט והאדה"ז (ניתן להתאים את המשחק לרמת הידע של התלמידים, להשלים מראש חלק מהאותיות, תחרות בין קבוצות או בצורה אחרת: התלמידים בוחרים אות ומקבלים חידה שהתשובה עליה מתחילה באות שבחרו).

א - אלול, אליעזר (באיזה חודש נולדו הבעש"ט והאדה"ז? איך קראו לאביו של הבעש"ט?)	ל - לימוד, ליאדי
ב - ברוך	מ - מעזיבז
ג - גלות, גילוי, גאולה	נ - נסתר, נח"ת
ד - ד' בבות	ס - סידור
ה - ה', הכנסת אורחים (של הוריו של הבעש"ט), האדיטש	ע - עבודת ה',
ו - ו' סיון (יום הסתלקות הבעש"ט)	פ - פדה בשלום
ז - זלמן	צ - צדקה
ח - חסידות, חיות, חי אלול	ק - קה"ת
ט - טבת	ר - רבקה
י - ישראל, יתום	ש - שרה, שניאור, שולחן ערוך
כ - כפר פייענא	ת - תניא

פעילות 2

קריאת הצוואה של אביו של הבעל שם טוב + הצגת הקושי בקיום צוואה זו לאנשים כערכינו (5 דק') :

המורה יספר לתלמידים:

כשהיה הבעש"ט בן חמש, התייתם מאביו הקדוש, לפני פטירתו השאיר לו אביו את הצוואה הקצרה הבאה:
"בני אל תירא מאף אחד, ומשום דבר בעולם, כי אם מהקב"ה בלבד. אהוב בכל לבך ובלהט נשמתך כל יהודי בלי הבדל מי הוא ואיך הוא."

דיון:

- < כיצד ניתן להגיע לדרגה זו של אהבת ישראל?
 - < כיצד ניתן לאהוב כל אחד, גם את מי שלא מכירים כלל?
- הבעל שם טוב בגילוי תורת החסידות ואחריו האדמו"ר הזקן בספר התניא נתנו לנו את הדרך והכלים לקיים מצווה חשובה זו!

פעילות 3 (15 דק') :

המורה יחלק פזל לכל קבוצת תלמידים כשבכל פזל חסרה חתיכה (נספח 1)

דיון: האם השלמתם את הפזל?

איך אתם מרגישים כשחסרה חתיכה אחת?

למה זה כל-כך מורגש למרות שכמעט כל החלקים קיימים ואפשר לזהות מה בתמונה?

לאחר שהמורה ישלים לכל קבוצה את החתיכה החסרה הוא ישאל את התלמידים איך הם מרגישים עכשיו לאחר השלמת הפזל?

כך מסביר אדמו"ר הזקן בספר התניא את מצוות אהבת ישראל:

כל עם ישראל מהווה גוף שלם, הנשמות של היהודים הן האברים של עם ישראל, והשכינה זוהי החיות. כאשר כל האברים קשורים טוב ביניהם השכינה יכולה לשרות בגוף, הקב"ה נמצא בעם ישראל, כמו שאנו אומרים: "ברכנו אבינו כולנו כאחד". רק כאשר אנו מאוחדים הקב"ה יכול לשרות בתוכנו. ואילו כאשר יש נתק בין יהודי לרעהו ופירוד לבבות, השכינה מסתלקת. (כמו הפזל שחסר בו חלק).

המורה יציג לתלמידים את ראשי התיבות **פזל** = פרט זקוק לכלל ויסכם שזו הדרך להגיע לאהבת ישראל אמיתית, כאשר כל אחד מרגיש שחסר לו כשהוא מנותק מזולתו.

לאחר השלמת התמונה המורה יספר סיפור על הבעל שם טוב הממחיש רעיון זה (נספח 2)

לאחר הסיפור: (ניתן לתת כמה שניות של שקט למחשבה..)

המורה יפתח דיון סביב הסיפור על מנת לכוון את התלמידים להבין מה הניע את הבעל שם טוב לנסוע לאותו יהודי רחוק:

מה היתה המטרה של הנסיעה הארוכה של הבעל שם טוב לאותו כפר? (להחזיר בתשובה את הפרופסור)

מה הניע אותו לכך? (אהבת ישראל, הדאגה למצב הרוחני של יהודי, אפילו שהוא רחוק פיזית ורוחנית)

ניתן לבקש מהתלמידים לשתף בפעולות שהם עשו, (אולי, דווקא לאנשים קרובים/משפחה...) מכח אהבת ישראל.

המורה יסכם שמהסיפור ניכרת אהבתו הגדולה של הבעל שם טוב לכל יהודי ומסירותו להחזיר בתשובה יהודי שהוא כלל אינו מכיר. מכך ניתן ללמוד עד כמה צריכה להיות חשובה לנו טובתו של יהודי אחר. עלינו לנהוג באהבת ישראל לכל יהודי. גם ליהודים שאיננו מכירים ובמיוחד לאילו שסובבים אותנו. חברים ומשפחה.

פעילות סיכום (15 דק') :

מצוות אהבת ישראל היא כל-כך מרכזית עד שאדמו"ר הזקן בסידורו (על פי האר"י ז"ל) הורה לומר את המילים: "הריני מקבל עליי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך" לפני התחלת התפילה. והוא מסביר: זאת אומרת, אשר מצות אהבת ישראל היא שער הכניסה, אשר דרכו יכול האדם לבוא לעמוד לפני ה' להתפלל, בזכותה תקובל תפלת המתפלל.

אדמו"ר הרי"צ מסביר, כי כשלאבא יש הרבה ילדים, הרי עיקר התענוג שלו הוא כשרואה שכולם הם באחדות ואוהבים אחד את השני. תפילה היא הרי בקשת צרכיו, הן צרכים גשמיים והן צרכים רוחניים, הנה לפני הבקשה צריכים לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים, ולכן קבעו לקבל מצות עשה של אהבת ישראל לפני התפילה דוקא.

המורה יבקש מהתלמידים להציע רעיונות להחלטות טובות מעשיות בתחום אהבת ישראל.

יש לכוון את התלמידים להחלטה טובה יישומית כמו:

< לומר בוקר טוב לכל אחד מחבריי לכיתה

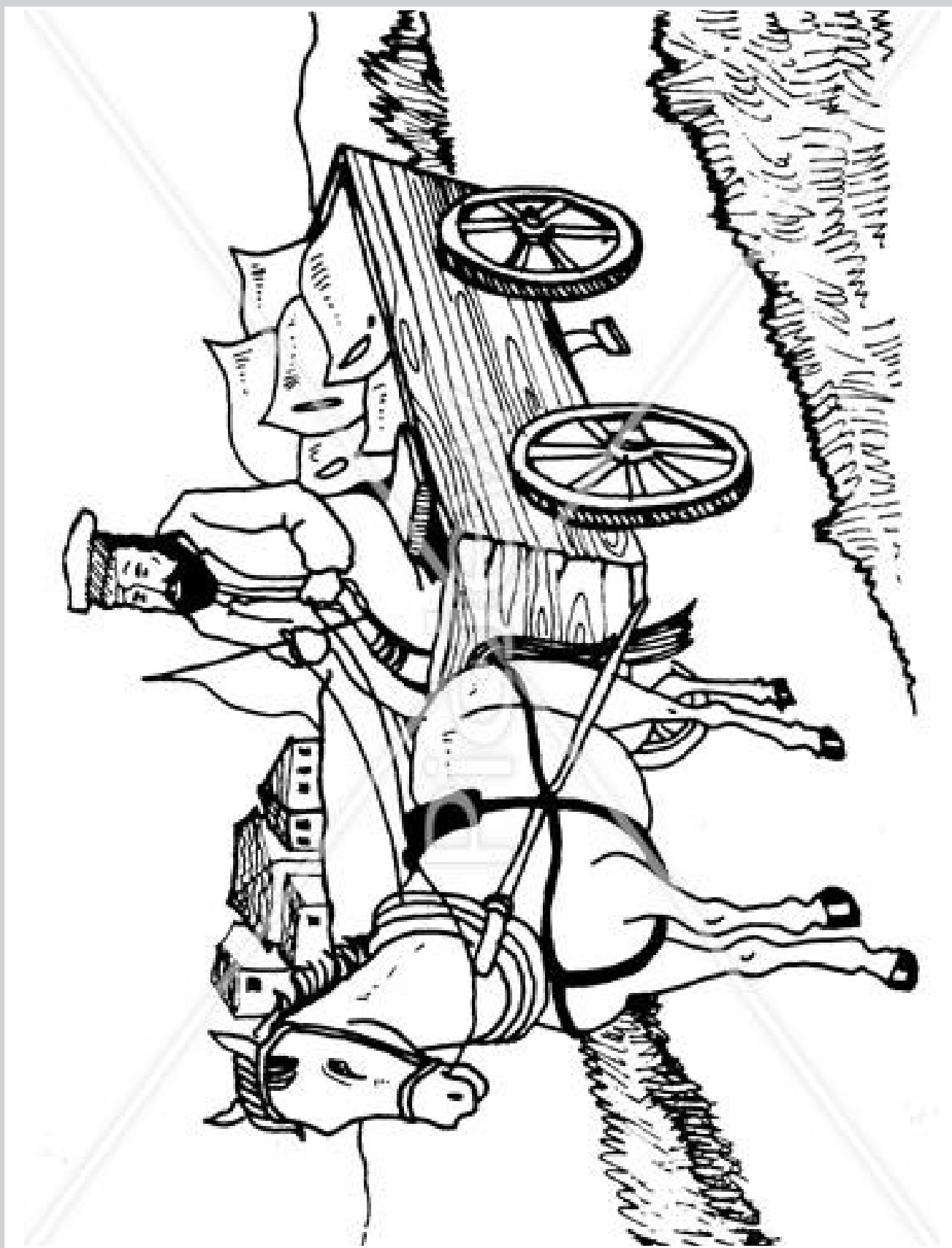
< להתקשר לחבר שנעדר

< לדאוג לנקיון הכיתה בסוף היום כדי להקל על המנקה.. וכדו'

התלמידים יעצבו סימניות לסידור / חת"ת / תהילים עם אמרה מהיום - יום: (נספח 3)

"מצות אהבת ישראל היא שער הכניסה, אשר דרך בו יכול האדם לבוא לפני ה' אלוקים להתפלל, בזכותה תקובל תפילת המתפלל." (ב' תמוז)

בצד האחורי של הסימניה יכתוב כל תלמיד את ההחלטה הטובה שקיבל על עצמו.

סיפור על הבעל שם טוב

באחד הימים שגר הבעל שם טוב קבוצה מבין תלמידיו הקרובים אליו לשליחות חשובה בעיר רחוקה. כשהגיעו התלמידים לעיר, נכנסו לפרוס בשלומם של רב העיר. הם אמנם לא הכירו אותו באופן אישי, אך שמעו כי הוא רוכש כבוד רב והערצה עמוקה לבעל-שם-טוב.

תוך כדי גלגול שיחה עם התלמידים השמיע הרב לפניו דברים נלהבים על ערכה הנעלה של הנשמה היהודית. משום-מה, דבריו של הרב נשמעו להם מוכרים. אולם ככל שהתאמצו להזכר מתי, היכן ובאילו נסיבות שמעו אותם, הדבר לא עלה בידם. הרב השלים את דבריו, ובתוך כך סקר את פני התלמידים. נראה היה להם כי הוא מבחין במחשבות החולפות במוחם ובתנועות הרומזות שהחליפו ביניהם.

כשכבר עמדו להפרד מן הרב לשלום בדרכם חזרה למז'בוז', פנה אליהם הרב. "שמתי לב כי הדברים שהשמעתי לפניכם ערבו לאזניכם", אמר. "כן", השיבו התלמידים, "כל מילה בסלע. אך דומנו כי כבר שמענו פעם את המילים הללו בדיוק"... הוסיפו בהיסוס מה.

הרב חייך והנהן בראשו בהסכמה. "אכן זכרונכם איננו מטעה אתכם", אמר. והוא הזכיר לתלמידים את המעשה שארע שנים רבות קודם לכן:

היה זה ביום חמישי בערב. בדרך כלל נהג הבעל שם טוב לנצל את הלילה הזה ללמוד תורה ולתפילה. לכן, כשהודיע לקומץ מתלמידיו על כוונתו לצאת עמם באותו לילה לנסיעה ממושכת, הדבר עורר בלבם תמיהה.

לא חלפה שעה ארוכה והבעל שם טוב יחד עם התלמידים ישבו בעגלתם מוכנים ליציאה לדרך. "הנח למושכות ותן לסוסים לעשות את דרכם", הורה הבעל שם טוב לעגלון הגוי, כפי שנהג להורות לו בהזדמנויות רבות.

הסוסים פתחו בדהירה, והתלמידים נדהמו בפעם המי יודע כמה לראות את הישובים, השדות, ההרים והבקעות חולפים מול עיניהם במהירות בלתי הגיונית. הסוסים דהרו ודהרו במשך כל אותו הלילה ללא הרף, וברור היה כי המרחק שגמאו רב בהרבה ממהלך רגיל של נסיעה לילית.

לאחר הפסקה קלה לתפילת שחרית, נמשכה הנסיעה אל הבלתי נודע. קרוב לכניסת השבת, באה החבורה בתחומם של כפר יהודי קטן ונדח. התלמידים היו בטוחים כי את השבת יעשו בכפר הזה, אולם להפתעתם הורה רבם לעגלון שלא לעצור את הסוסים. הם המשיכו הלאה, יצאו מתחומי הכפר היהודי והגיעו לישוב חדש שנכר היה עליו בעליל כי יהודים אינם מתגוררים בו.

לפתע עצרו הסוסים כמאליהם, ליד בית חרב ומט לנפול. מתוכו הגיח יהודי כפוף קומה, בעל פנים מבוהלות. "אינכם יודעים לאיזה מקום נקלעתם?", אמר לחבורת היהודים האורחת, והחרדה נשמעה היטב בקולו. "בישוב הזה מתגוררים אך ורק סטודנטים ואנשי הסגל באקדמיה המחוזית. אסור לכך רגל יהודית לדרוך במקום הזה. רק אני ועוד כמה יהודים המשרתים את תושבי המקום הורשינו להתגורר כאן. מהרו והסתלקו מכאן פן תאחרו, שאם לא כן, ישלחו בכם הסטודנטים את ידם הרעה, כפי שכבר עשו לא אחת ליהודים תמימים שנקלעו למקום בשוגג".

אולם הבעל שם טוב לא נראה מתרגש יתר על המידה מן הדברים ששמע. בתנועת יד סמן לתלמידים לרדת מן העגלה ולקחת עמם את מעט המטלטלים שנשא עמם. "אל דאגה, ר' יהודי, איננו פוחדים מאיש. כאן בביתך נשבות ולא יאונה לך ולנו כל רע", הרגיע הבעל שם טוב את היהודי ההמום. ממראה האורח ומסגנון דבריו הבין היהודי כי אין מדובר באדם פשוט כלל. בסופו של דבר נרגע קמעה והכניסו לביתו.

הבעל שם טוב, תלמידיו, בעל הבית ומעט היהודים הנוספים שהתגוררו בסמוך, היו בדיוק מניין. הבעל שם טוב נגש להתפלל מנחה בהתלהבות כה רבה, עד שאפילו תלמידיו שהיו רגילים לראותו בתפילה, נבהלו למראה עיניהם.

לא עבר זמן רב ולתוך הבית התפרצה כנופיה של סטודנטים. בידיהם היו אלות ואבנים ובעיניהם חמת-רצח. הם רצו לכבד את האורחים הבלתי קרואים במכות, כדרכם. בעל הבית המסכן, שלמראה תפילת אורחו הבין כי איננו אדם רגיל, נחרד כולו. מוחו קדח במחשבה כיצד לגונן על אורחיו. אולם למרבה הפתעתו, כאשר שמעו הסטודנטים את קולו של הבעל-שם-טוב ששימש חזן, רפו ידיהם ולא היו מסוגלים לזוז ממקומם. אט-אט חמקו חרש מתוך הבית.

לא עברה שעה ארוכה ובמקום הופיע הפרופסור שלהם. למראהו נחרד בעל הבית עוד יותר. האיש היה שונא ישראל מובהק וכל היהודים רעדו מפניו.

עתה נעמד הפרופסור בפניה והאזין לתפילתו של הבעל-שם-טוב. בתום תפילת המנחה נגש הפרופסור אל המארח ושאלו מתי יתפלל האורח שוב. המארח השיב כי כפי הנראה יתפלל אורחו שנית בערב. הפרופסור שמע והלך לדרכו.

לקראת תפילת "קבלת השבת" הופיע שוב הפרופסור. גם הפעם עבר הבעל-שם-טוב לפני התיבה ושוב התפלל בהתלהבות עצומה. לאחר התפילה, זימר "שלום עליכם" בדבקות וקדש על היין. בשעת הסעודה דבר באזני תלמידיו ומארחם על קדושתה של הנשמה היהודית.

כל אותה עת הוסיף הפרופסור לעמוד בפניו ולהאזין לדבריו של הבעל-שם-טוב. התלמידים שהיו בטוחים שאינו מבין מילה מן הדברים שנאמרו בשפת היידיש, סברו כי הוא ממתין כל אותו הזמן לשעת כושר כדי להתנכל להם. הם לא ידעו כי הפרופסור הוא מלומד גדול שהבין כל מילה ומילה שיצאה מפיו של הבעל-שם-טוב. ככל שהוסיף הבעל-שם-טוב לדבר על הנשמה היהודית, ערכה וסגולותיה, נעשו פניו רציניות יותר ויותר ודבריו חוצבים להבות אש.

למחרת בבוקר, שב הפרופסור להופיע בביתו של היהודי. הוא עמד בפניו הקבועה לכל אורך התפילה ואף נותר לעמוד שם גם בעת סעודת השבת. גם הפעם דבר הבעל-שם-טוב על יחודו של העם היהודי. הפרופסור נראה מרותק. רק בתום הסעודה נפנה והלך לדרכו. התלמידים וכן המארח לא הבינו מה מניע אותו לעקוב אחריהם, אולם הם לא העזו לשאול אותו לפשר התנהגותו.

הדבר חזר ונשנה בתפילת מנחה ובסעודה השלישית שלאחריה. הפעם נותר הפרופסור בבית עד לאחר תפילת ערבית והבדלה. כל אותן שעות ארוכות לא אמר דבר, אך לא גרע עין מן הבעל-שם-טוב. לאחר ההבדלה הלך לדרכו והבעל שם טוב הורה לעגלון לרתום את הסוסים.

ושוב הם נסעו שעות ארוכות והסוסים דהרו בשדה, בבקעה ובהר. הבעל-שם-טוב היה במצב רוח מרומם והתלמידים שהבחינו בכך החלו חוככים בדעתם אם לשאול את רבם לפשר הנסיעה הבלתי שגרתית הזאת. אולם הבעל שם טוב לא המתין לשאלתם ואמר "ובכן, יום יבוא והיא תודע גם לכם". למשמע הדברים סלקו התלמידים מעל עצמם כל מחשבה והרהור בנושא.

"ובכן", נתחייך רב העיר אל תלמידי הבעל שם טוב, "התואילו לדמיין את פני ללא הזקן הארוך המעטר את פני? התלמידים היו אחוזי הלם. "כן, כפי שאתם מבחינים כבר, אני הוא אותו פרופסור שעקב כל השבת אחר תנועותיו ודבריו של הבעל שם טוב הקדוש".

הרב ספר להם כי בגלל סיבות שונות נותק בציעורו מן העם היהודי. אולם בהשפעת הבעל שם טוב התעוררו בליבו רגשות חרטה ותשובה והחליט לשוב למוטב. הוא חזר בתשובה שלימה והתמסר ללימוד התורה עד שנתמנה לרב.

אז הבינו התלמידים כי את הנסיעה הארוכה ההיא, ערך רבם אך ורק כדי להציל נשמה יהודית זו מכליה.

(מתוך הבעל שם טוב / זלמן רודרמן)

ב"ה

"מצות אהבת
ישראל היא שער
הכניסה,
אשר דרך בו
יכול האדם לבוא
לפני ה' אלוקים
להתפלל,
בזכותה תקובל
תפילת המתפלל".
(ב' תמוז)

ב"ה

"מצות אהבת
ישראל היא שער
הכניסה,
אשר דרך בו
יכול האדם לבוא
לפני ה' אלוקים
להתפלל,
בזכותה תקובל
תפילת המתפלל".
(ב' תמוז)

ב"ה

"מצות אהבת
ישראל היא שער
הכניסה,
אשר דרך בו
יכול האדם לבוא
לפני ה' אלוקים
להתפלל,
בזכותה תקובל
תפילת המתפלל".
(ב' תמוז)

ב"ה

"מצות אהבת
ישראל היא שער
הכניסה,
אשר דרך בו
יכול האדם לבוא
לפני ה' אלוקים
להתפלל,
בזכותה תקובל
תפילת המתפלל".
(ב' תמוז)

ב"ה

"מצות אהבת
ישראל היא שער
הכניסה,
אשר דרך בו
יכול האדם לבוא
לפני ה' אלוקים
להתפלל,
בזכותה תקובל
תפילת המתפלל".
(ב' תמוז)

ב"ה

"מצות אהבת
ישראל היא שער
הכניסה,
אשר דרך בו
יכול האדם לבוא
לפני ה' אלוקים
להתפלל,
בזכותה תקובל
תפילת המתפלל".
(ב' תמוז)